

Наталія КОЛЕСНИК

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ СУПЕРЕЧКИ В ЦАРИНІ ЛІТЕРАТУРНОЇ
ОНОМАСТИКИ І ФОЛЬКЛОРНА ОНОМАСТИКА

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Вип. 24
УДК 811.161.2*373.2

Колесник Н. Термінологічні суперечки в царині літературної ономастики і фольклорна ономастика; 19 стор.; кількість бібліографічних джерел – 24; мова українська.

Анотація. У статті детально проаналізовано терміни на позначення літературної ономастики в слов'янській лінгвістиці; розглянуто взаємовідношення між ними та стосунок до них фольклорної ономастики.

Ключові слова: слов'янська ономастика, літературна ономастика, літературно-художня ономастика, поетонімолія, фольклорна ономастика, художній текст.

Annotation. The article deals with the terms denoting literary onomastics in Slavic linguistics, there relationships between them, and folklore onomastics place among these notions.

Key words: Slavic onomastics, literary onomastics, poetonymology, folklore onomastics, text of fiction.

Проведений нами раніше огляд присвячений проблемам літературної ономастики статей із ґрунтовної колективної праці „Słowiańska onomastyka. Encyklopedia” (2002-2003) засвідчив, що нині, попри сталий та тривалий у часі інтерес до цього своєрідного фрагмента ономастичного простору, у слов'янському мовознавстві загалом і в кожній з національних лінгвістик зокрема не випрацювано спільної позиції як щодо теоретичних, так і методологічних засад дослідження фольклоронімів. Думаємо, з порушеною вище проблемою безпосередньо пов'язані термінологічні суперечки в межах літературної ономастики, які й досі точаться в українській лінгвістиці і стосуються передовсім назви самої дисципліни.

Сьогодні на позначення студій „власної назви в контексті художнього твору” в науковому вжитку побутували і побутують такі термінологічні окреслення, як *літературна, художня, поетична, стилістична, художньо-літературна, літературно-художня ономастика*. Така ситуація не є власне українською прерогативою: подібна плутанина панує і в інших національних лінгвістиках. Так, наприклад, у польській ономастиці на позначення згаданого напрямку спершу використовували терміносполуку *стилістичне найменування* [20: с. 16], нині найуживанішим є термін *onomastyka literacka*. Саме під останньою назвою був видрукований збірник праць VIII Усепольської ономастичної конференції 1993 року (ужито цей термін також у заголовках низки статей, що увійшли до нього) [20, 21]. Окрім того, можна згадати й інші праці польських авторів, зокрема теоретичного спрямування, що містять цю терміносполуку [22]. Проте як розділ в енциклопедії „Polskie nazwy własne” (1998), так і розділ 2.2. в польській частині енциклопедії „Słowiańska onomastyka” (у 2-х тт.) (2002-2003) [23], присвячені проблемі функціонування онімів у художньому тексті, мають назву „Власні назви в художній літературі”. У згаданій вище енциклопедії „Polskie nazwy

własne” (1998) у відповідному розділі означення *стилістична* та *літературна* вживаються як взаємозамінні [19: с. 363-387].

У російській лінгвістиці в період становлення літературної ономастики як наукової дисципліни одним з найпоширеніших було позначення *стилістическая ономастика*, мабуть, не без впливу позиції такого авторитетного вченого, як О. Суперанська, яка функціонування власних назв у художніх текстах розглядала в межах проблеми „Стилистика собственных имен” (див. її працю „Общая теория имени собственного” (1973) та відповідний підрозділ у колективній монографії „Теория и методика ономастических исследований” (1986)). Проте поряд зі згаданим терміном функціонували і функціонують також позначення *литературная ономастика* та *поэтическая ономастика*. Перше з них утвердилося у східнослов'янській ономастиці завдяки без перебільшення етапній для розвитку теорії літературної ономастики статті Ю. Карпенка „Специфика имени собственного в художественной литературе” (1984) [9]. Е. Магазаник, який належить до фундаторів російської літературної ономастики, одним з перших віддав перевагу терміну *поэтическая ономастика*, у межах якої виділив *ономапоэтику* і *ономастилистику* [11]. Саме термін *поетична ономастика*, за спостереженнями В. Калінкіна, на кінець 90-х рр. ХХ ст., принаймні в російській і, ширше, східнослов'янській ономастиці, стали використовувати більш-менш стабільно [5: с. 69-70].

Деяка двозначність (омонімія) та певне різноглумачення термінів, характерне для тодішнього періоду розвитку ономастики, знайшло своє відображення в словнику ономастичної термінології Н. Подольської. Так, щодо терміна на позначення дисципліни, то в згаданому виданні наведено терміносполуку *поэтическая ономастика*, до якої в дужках додано однослівний термін *ономапоэтика* [14: с. 96], *поэтическое имя (поэтоним)* [14: с. 108], а поряд із гаслом

антропоним поэтический у словниковій статті наведено ще й описові словосполучення *антропоним художественного произведения, имена в таком-то произведении, антропоним литературный*. Підручник С. Зініна має назву „Введение в поэтическую ономастику”, а стаття 2004 року відомого російського ономаста А. Фоміна вийшла під заголовком „Литературная ономастика в России: итоги и перспективы” [16]. На наш погляд, симптоматичним є й те, що в останніх матеріалах одного з найавторитетніших та найстаріших в Росії (започаткований В. Никоновим ще в 60-х роках минулого століття) ономастичних форумів „Ономастика Поволжья” доповіді, присвячені вивченню онімів художнього тексту, традиційно зібрано під рубрикою „Литературная и фольклорная ономастика”.

Донині немає загальноприйнятого терміна на позначення досліджуваної галузі і в українській ономастиці. „Енциклопедія української мови” подає як основне гасло *ономастика поетична*, але поряд як синонімічні наведено також *ономапоетика, поетика оніма, ономастика літературна* [15: с. 438]. Найтривалішу з них історію має термін *літературна ономастика*. Його введено до обігу вже у першій дисертації з літературної ономастики, виконаній на матеріалі української художньої літератури. Маємо на увазі працю Герус-Тарнавецької „Назовництво в поетичному творі” (1966): „...постає окрема галузь назвознавства, що досліджує власні назви в літературних творах – *літературне назвознавство* чи *літературна ономастика*” [3: с. 7]. Щоправда, у тексті самої монографії дослідниця, йдучи за діаспорною традицією називати ономастику або *назовництво* (див. покликання на статтю М. Симчишина 1934 року „3 дослідів над українським назовництвом”), або уведенням Я. Рудницьким терміном *назовзнавство*, віддає перевагу терміну *літературне назовництво* [3: с. 7].

В Україні сьогодні є три загальновизнані школи, у межах яких триває інтенсивне вивчення функціонування власних назв у художньому тексті. Кожна з них (одеська, донецька та ужгородська) в особі її провідних спеціалістів віддає перевагу власне запропонованій або одній із уже всталених терміносполук на позначення дисципліни, з огляду на виявлені суперечності або неточності в терміносполуці, яку обрали колеги. Одеська дослідниця Т. Немировська, автор однієї з перших дисертацій з літературної ономастики на теренах колишнього СРСР, виконаних на українському матеріалі – прозі М. Коцюбинського (1988), віддає перевагу терміну *літературна ономастика*, пропонуючи при цьому її поділ на: *ономастику поезії*, або **поетичну ономастику** (виділ. наше – Н. К.) (з деталізацією: поетична ономастика лірики, поетична ономастика поеми, поетична ономастика балади); *ономастику*

художньої прози, або художню ономастику (з деталізацією: художня ономастика оповідання, художня ономастика повісті, художня ономастика роману); *ономастику драматургії*, або драматургічну ономастику (з деталізацією: драматична ономастика комедії, драматична ономастика трагедії) [13: с. 113]. Інші представники одеської школи, зокрема Ю. Карпенко та М. Мельник, не заперечуючи „доцільності” позначень *поетична ономастика, поетика оніма* і час від часу ними послуговуючись (про розуміння цього терміна Ю. Карпенком йтиметься нижче), не вважають принциповим моментом заміну старого, широко вживаного у слов’янській (і не тільки) ономастиці терміна *літературна ономастика* [8: с. 13].

Фундатор ужгородської школи літературної ономастики Л. Белей, увиразнивши різницю між літературними та літературно-художніми текстами, а відповідно і між дисциплінами, які їх вивчають, наголошує, що в першому випадку маємо справу зі стилістичною антропонімією, у другому – літературно-художньою. Окрім того, термін *літературний антропонім* „не можна назвати вдалим хоча б через неминучу його омонімічність із терміном *літературний антропонім*, „форма антропоніма, подана у відповідності до форм літературної мови”... Термінам *поетичний антропонім, поетонім, промовисте ім’я, стилістичний антропонім, художній антропонім* властива надмірна загальність, неконкретність” [2: с. 9], тому, вважає дослідник, найвдалішим є термін *літературно-художній антропонім*, „який через багатоконпонентність не є бездоганим, проте серед уживаних нині термінів найповніше і найточніше передає суть позначуваного поняття. До того ж, в українській та й зарубіжній ономастичній літературі цей термін має досить тривалу традицію вживання... Від терміна *літературно-художній антропонім* легко утворити назву розділу ономастики, який займається вивченням літературно-художньої антропонімії, – літературно-художня антропоніміка, що в результаті не порушує усталеної системності української ономастичної термінології” [2: с. 9-10].

Представник донецької школи В. Калінкін, автор терміносполуки *поетика оніма*, вважає, що означення *стилістична* (якщо стилістику розуміємо як розділ мовознавства, що вивчає стиль у всіх мовознавчих значеннях цього терміна) незадовільний передовсім тому, що виносить уявлення про предмет за межі художнього мовлення, включаючи його в ширший контекст мовних явищ [5: с. 72]. Недоліком же визначення *літературна* є, на його думку, те, що воно стосується не науки, а об’єкта дослідження. Пропонуючи свій термін – *поетика оніма*, переконує, що останній „у плані змісту відображає

специфіку онтології оніма, яка виявляється в акті художнього мовлення, а в плані вираження знаходить підтримку в добре відомій генетичній конструкції *поетика слова* [Григорьев 1979]” [5: с. 72], і далі: „Широке тлумачення поняття *поетика оніма* передбачає, що воно охоплює всі сфери творчого використання пропріальних одиниць – від мови науки до жаргонів і розмовного мовлення. Вузьке розуміння терміна дає змогу обмежити кордони *поетики оніма* матеріалом художніх текстів, у яких найконцентрованіше і якнайрізнібічніше представлено явище, що досліджується” [5: с. 72-73].

Отже, якщо одеська школа літературної ономастики має безперервну традицію використання насамперед терміносполуки *літературна ономастика*, то позиції представників ужгородської та донецької шкіл, відповідно О.Беля та В.Калінкіна, щодо термінологічного позначення науки про власні назви в художньому тексті зближує неприйняття цього старого терміна, але вчені є прихильниками різних підходів до вивчення літературної онімії і відповідно – різних на її позначення термінів, що зрештою майстерно обґрунтовують.

Нині в українській ономастиці склалася ситуація, за якої джерелом розбіжностей у позначенні є не лише певна терміносполука та точність/неточність, влучність/невлучність останньої у відбитті суті наукового пошуку в межах літературної ономастики, але й, як слушно зауважив В.Калінкін, прихильність науковця до тієї чи тієї дослідницької парадигми і прагнення „уже в назві з максимально можливим ступенем точності відобразити специфіку наукового напрямку” [5: с. 70]. Наведене твердження перегукується з позицією О.Ахманової: термінологія будь-якої галузі науки – це „не просто список термінів, а семасіологічне вираження певної системи понять, яка, у свою чергу, відображає відповідний науковий світогляд” [1: с. 9].

Л.Белей, представник традиційної ономастичної парадигми в літературній ономастиці, досліджує літературно-художню антропонімію як один із континуантів національної літературної мови та її антропосистеми. Отож, основним завданням літературно-художньої антропоніміки учений вважає з’ясування ролі літературно-художньої антропонімії в процесі становлення національної антропосистеми і національної літературної мови та різнобічне вивчення функціонально-стилістичних можливостей літературно-художніх антропонімів [2: с. 4]. Джерельна база, на його думку, повинна бути обмежена текстами творів української художньої літератури (про фольклорні тексти наразі не йдеться), об’єктом дослідження є переважно один з ономастичних розрядів – власні

найменування людей. Щодо останнього, то хочемо звернути увагу на ще один суттєвий момент: Л.Белей підкреслює принципову різницю між реальним антропонімом та літературно-художнім (ЛХА): „ЛХА – це не просто антропонім у літературно-художньому тексті, а власна назва літературного героя. Власне антропонім називає людину, як правило, реальну, тоді як ЛХА – літературного героя, витвір мистецької уяви. Ототожнення об’єкта номінації літературно-художнього та реального антропонімів є ... основною причиною поширених деформацій поняття ЛХА” [2: с. 7]. Отже, ЛХА, як його розуміє дослідник, – це не антропонім сам по собі, („людина і персонаж як об’єкти номінації – поняття далеко не тотожні” [2: с. 8]), а це власна назва персонажа, персонажонім, що функціонує в літературно-художньому тексті.

В.Калінкін, намагаючись уникнути неоднозначності в найменуванні дисципліни та узгодити між собою термін на її позначення і суть наукового пошуку, пропонує власну терміносистему, до якої включає *поетонімію* як неструктуровану сукупність поетонімів, *поетонімікон* як список, словник, систему поетонімів, *поетонімізацію* як процес трансформації оніма в поетонім, а також такі типізовані одиниці, як *фольклоронім*, *антропоетонім*, *зоопоетонім*, *топопоетонім*, *космопоетонім*, *поетонімогенез* [7: с. 39, 78-79], та ін., тлумачення яких впливає із самого складу слів. *Поетонім* учений розуміє як специфічну трансформацію власної назви, таку, що завжди йменує віртуальний референт, який існує в творчій свідомості автора, відтворюється ним в тексті твору і репродукується творчою свідомістю читача [4: с. 83]. Як бачимо, між ЛХА Л.Беля (витвором мистецької уяви автора) та поетонімом В.Калінкіна (як найменуванням віртуального референта) суттєвих розбіжностей немає. Отже, об’єктом студій чи то *літературно-художньої антропоніміки*, чи *поетики оніма* була і є специфічна трансформація власної назви в художньому тексті, власна назва в її естетичному використанні. Різницю між позиціями обох учених, представників ужгородської та донецької шкіл, слід шукати в підходах до згаданого вище об’єкта, на рівні предмета дослідження, мети та аспектів наукових пошуків.

Щодо терміносполучення *поетика оніма* Ю.Карпенко свого часу написав: „...зважаючи на традиційність і світову усталеність, я особисто віддаю перевагу терміну „літературна ономастика”, а не терміну „поетична ономастика”, тим паче „поетика оніма”. Слід твердо визнати, що В.М.Калінкін майстерно обґрунтував термін „поетика оніма”, який має аргументоване право на вжиток, а в разі успіху й на майбутню перемогу. Але наразі пропонований автором термін видається тіснуватим і незвичним...” [10: с. 316].

Загалом з часу появи 1999 року двох монографій В. Калінкіна, присвячених проблемі поетики онімів, робота вченого над упорядкуванням та випрацюванням як термінології, так і теоретичних та методичних засад галузі не припиняється [4;6]. Російський ономаст О. Матвеев у публікації 2005 року, з огляду на вживання в російській лінгвістиці терміна *ономастика* у двох значеннях: як власні імена різних типів і як розділ лексикології, який вивчає власні назви, – запропонував уживати слово *ономастика* в першому із наведених значень, а для позначення науки про власні назви використовувати синонім терміна *ономастика* – слово *ономатологія* і відповідно – *ономатолог*, *ономатологічний*, що дасть змогу уникнути термінологічних суперечностей [12: с. 9]. Услід за російським колегою В. Калінкін як заміну сприйнятого неоднозначно терміна *поетика оніма* пропонує термін *поетонімологія*, що в жодному разі не змінює характеру дослідницької парадигми, бо ще в „Поэтике онима” (1999) учений розглядає поетику оніма як частину лінгвістичної поетики [5: с. 90]. Заміна терміна – це лише спроба уніфікувати ономастичну термінологію та увиразнити різницю між літературною ономастикою, яка всебічно вивчає онімію художнього твору, і поетикою оніма, що вивчає, за словами дослідника, поетику власних назв, теж усебічно, але поетику [4: с. 83-84].

У публікаціях останніх років В. Калінкін пропонує розглядати літературну ономастику та поетонімологію як попередній та наступний етапи вивчення ономастики художніх творів і різницю між ними вбачає не лише часову, але й у підходах до вивчення властивостей власних назв у літературних творах. Період літературної ономастики вчений характеризує як такий, основним завданням якого було дослідження онімії відповідно до мети, сформованої в межах ономастики, і методами ономастичних наук. Предметом поетонімології є поетонім, основним завданням – вивчення впливу онімного простору на сприйняття тексту, опис онімного простору літературного твору як структурно-семіотичного компонента цілісного художнього твору, зміщення акцента з оніма як такого на **спів-буття** (Н. К. – виділення наше) власної назви і літературного тексту, вивчення поетонімосфери як цілісної системи, іманентної літературному тексту [4: с. 84, 87]. Наведені зміни в ономастичній парадигмі дослідження В. Калінкін пов'язує з тим, що в ономастиці відбувається заміна старого членування за предметним принципом, диференціації науки у зв'язку з різницею в предметі вивчення на, із формуванням поетики оніма, – перехід до проблемної орієнтації [5: с. 59-60].

Не можемо, з огляду на сказане вище, не погодитися з Ю. Карпенком: „... до предмета цієї

науки (літературної ономастики – Н. К.) входить не тільки поетика, а все, що стосується вжитку власних назв у художньому тексті” [10: с. 316]. Так, нагадаємо, цей напрям уже традиційно в національному мовознавстві об'єднує і ще, можливо, об'єднає цілу низку піднапрямів, підгалузей: наприклад, проблему перекладу власних назв у художньому тексті, фольклорну ономастику, бібліеономастику, міфологічну ономастику тощо. І якщо перші два, на думку сучасних ономастів, безперечно, належать до сфери літературної ономастики (засвідчує це також енциклопедія „Słowańska onomastyka” (2002-2003), у якій вони входять до підрозділу „Власні імена в художній літературі”), щодо двох наступних позицій учених можуть не збігатися, оскільки й досі поняття *художнього тексту*, *літературного твору* не мають стислого, однозначного окреслення. Р. Шрамак, наприклад, у праці „Úvod do obecné onomastiky” (1999), подаючи власне бачення внутрішнього членування науки про власні назви та її наповнення, вимежовує в підрозділі „Субдисципліни ономастики, зв'язок ономастики з іншими науковими дисциплінами” цілі блоки, серед яких: „соціономастика” та „психономастика”, „ономастика і школа, виховання” та „популяризація ономастики”; у такий же спосіб виділено „літературну ономастику” та „міфологічну ономастику”, які водночас виокремлені, але й певним чином пов'язані. На жаль, про фольклорну та біблійну ономастику у Р. Шрамека як окремішності наразі не йдеться [24: с. 165-170].

Отже, узагальнення поглядів сучасних слов'янських ономастів на членування науки, аналіз досліджень про функціонування власних назв у різних гатунках художніх творів та місця літературної ономастики в парадигмі ономастичних студій дає змогу трактувати її як відкриту систему, у межах якої вимежовують підсистеми, об'єднані належністю власних назв до сфери художнього тексту, але розрізнявані характером цих текстів і аспектами дослідження.

Підтвердження можливості такого окреслення меж літературної ономастики а відповідно і фольклорної ономастики як одного із її континуантів знаходимо в працях окремих польських та чеських дослідників. К. Римут, будучи прихильником функціонального підходу до вимежування ономастики в колі лінгвістичних дисциплін (У лексиці власні назви вирізняє їх функція” [20: с. 15]), вважає: оніми функціонують у мовному тексті, який може бути дуже різноманітним, залежно від характеру мовного тексту різною буде сфера уживання власних назв, а отже, і функція власних назв, що в тих текстах виступають. У літературному тексті, на думку вченого, власна назва є елементом його художньої мови, тому літературні оніми треба аналізувати як

невід'ємні елементи цієї мови, і дослідник літературної ономастики неодмінно мусить з цим рахуватися [20: с. 16-19]

А. Чеслікова, розмірковуючи над проблемою вивчення власних назв у різних типах літературних текстів, наголошує, що їх функції нерозривно пов'язані з гатунком тексту, який розуміє широко [17: с. 38]. Е. Жетельська-Фелешко, аналізуючи перспективи дослідження в галузі літературної ономастики, вивчення онімів у художній літературі, йдучи за А. Вілконом, оцінює як стилістичне дослідження, перспективи якого тісно пов'язані зі студіями над поетикою літературних творів [21: с. 23]. Проте вважає, що в межах літературної ономастики цілком специфічним полем дослідженням є біблійні назви, а також легендарні й міфічні оніми, мета вивчення яких інша: йдеться тут не про спостереження над стилістичними засобами, а про розгляд походження й етимології назв, їх відношення до названих об'єктів, студії зв'язків і залежностей, наявних при запозиченні онімів з однієї мови до іншої, вивчення назв у біблійних перекладах тощо. Щодо досліджень власних назв у народній творчості (на матеріалі пісень і прислів'їв, народних анекдотів і жартів, легенд та балад, зрештою і фразеологізмів), то їх перспективи вона вважає доволі привабливими, а функції фольклорних власних назв є, на її думку, цілком нові, інші, ніж у художній літературі [21: с. 24-25].

Чеський ономаст М. Кнаппова розуміє літературну ономастику, на відміну від своїх польських колег, широко, а саме: як стилістичну ономастику, до компетенції якої входять

різноманітні тексти, що належать до різних функціональних стилів літературної мови. Отож, літературна ономастика, на її думку, має стосунок не лише до текстів художньої літератури та їх перекладів, але й до публіцистики, зрештою, й до наукового стилю, а також народної творчості, до якої належать не лише народні пісні, казки й оповідання, але й різні прислів'я, висловлювання та фраземи. Тобто, за М. Кнапповою, йдеться як про писані твори, так і про (у випадку народної творчості) первісно усні, що належать до розмовного стилю. Таке розуміння літературних текстів передбачає вивчення у межах стилістичної, чи пак літературної ономастики, усіх функціональних стилів. Отож, у стилістичній ономастиці, на думку дослідниці, вивчають функціональне використання власних назв тільки в апелятивному, і ніколи не в ономастичному контексті [18: с. 27]

Отже, як у процесі розвитку будь-якої іншої науки, у літературній ономастиці, що нині переживає період екстенсивного та інтенсивного розвитку, як показав проведений нами аналіз, із розширенням кола досліджуваних явищ, накопиченням матеріалу, теоретичних узагальнень, відбувається процес експлікації, коли розкриття змісту певної єдності призводить до виокремлення частин, що набувають самостійного існування. Але чи справді є достатньо підстав захищувати літературну ономастику, а фольклорну зокрема, цю, за Р. Шрамеком, субдисципліну до ономастичних дисциплін, чи, можливо, це прерогатива лінгвістичної поетики, за В. Калінкіним, поетики оніма, українські мовознавці наразі остаточно не вирішили.

Література

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – М.: Сов. Энциклопедия, 1966. – 607 с.
2. Белей Л. О. Нова українська літературно-художня антропонімія: проблеми теорії та історії / Любомир Белей. – Ужгород, 2002. – 175 с.
3. Герус-Тарнавецька І. Назовництво в поетичному творі / Іраїда Герус-Тарнавецька. – Мюнхен – 1966 – Вінніпег. – 143 с.
4. Калинин В. М. От литературной ономастики к поэтонимологии / В. М. Калинин // Логос ономастики. – №1. – 2006. – С. 81-89.
5. Калинин В.М. Поэтика онима / В. М. Калинин. – Донецк: Юго-Восток, 1999. – 408с.
6. Калинин В.М. Прологомены к истории поэтонимологии / Валерій Калінкін // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Вип. 356-359.
7. Калинин В.М. Теория и практика лексикографии поэтонимов (на материале творчества А.С. Пушкина) / В. М. Калинин. – Донецк: Изд-во „Юго-Восток”, 1999. – 247 с.
8. Карпенко Ю.О., Мельник М.Р. Літературна ономастика Ліни Костенко: Монографія. / Ю. О. Карпенко, М. Р. Мельник – Одеса: Астропринт, 2004. – 216 с.
9. Карпенко Ю.А. Специфика имени собственного в художественной литературе / Ю. А. Карпенко // *Onomastica*. – Т. XXXI. – 1986. – С. 5-22.
10. Карпенко Ю. Феномен Валерія Михайловича Калінкіна / Ю. О. Карпенко // *Восточноукраинский лингвистический сборник*. – Донецьк, 2006. – Вип. 10. – С. 333-340.
11. Магазаник Э. Б. Поэтика имён собственных в русской классической литературе. Имя и подтекст. / Э. Б. Магазаник – АКД. – Самарканд, 1967. – 24 с
12. Матвеев А. К. Ономастика и ономастология: терминологический этюд / А. К. Матвеев // *Вопросы ономастики*. – 2005. – № 2. – С. 5-10.

13. Немировская Т. В. Некоторые проблемы литературной ономастики / Т. В. Немировская // Актуальные вопросы русской ономастики. Сб. научных трудов. – К.: УМК ВО, 1988. – С. 112 – 122.
14. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии – 2-е изд., перераб и доп. / Н. В. Подольская. – М.: Наука, 1988. – 192 с.
15. Українська мова: Енциклопедія. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Вид-во „Укр енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
16. Фомин А. А. Литературная ономастика в России: итоги и перспективы / А. А. Фомин // Вопросы ономастики (Екатеринбург). – 2004. - №1. – С.108-120.
17. Cieślíkowa A. Nazwy własne w różnych gatunkach tekstów literackich / Aleksandra Cieślíkowa // Onomastyka literacka pod redakcją Marii Biolik. – Olsztyn, 1993. – S. 33-40.
18. Knappová M. O funkcích vlastních jmen v literárních textech / Miloslava Knappová // Onomastyka literacka pod redakcją Marii Biolik. – Olsztyn, 1993. – S. 27-32.
19. Polskie nazwy własne: Encyklopedia pod redakcją Ewy Rzetelskiej-Feleszko. – Warszawa-Kraków, 1998.
20. Rymut K. Onomastyka literacka a inne dziedziny badań nazewniczych / Kazimierz Rymut // Onomastyka literacka pod redakcją Marii Biolik. – Olsztyn, 1993. – S.15 -20.
21. Rzetelska-Feleszko E. Perspektywy badawcze onomastyki literackiej / Ewa Rzetelska-Feleszko // Onomastyka literacka pod redakcją Marii Biolik. – Olsztyn, 1993. – S.21 -26.
22. Sarnowska-Gieřing I. Onomastyka literacka – integracja językoznawstwa I literaturyznawstwa? / Irena Sarnowska-Gieřing // Metodologia badac onomastycznych. - Olsztyn, 2003. – S.436-446.
23. Słowiańska onomastyka. Encyklopedia / Pod redakcją Ewy Rzetelskiej-Feleszko i A. Cieślíkowej przy współ. J. Dumy. Warszawa; Kraków: Wyd-wo Naukowe Warszawskie, 2002-2003. T. I-II.
24. Šrámek Rudolf Úvod do obecné onomastiky / Rudolf Šrámek. – Masarykova univerzita, 1999. – 191 s.

Колесник Наталія Степанівна – кандидат філологічних наук, докторант кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.